

Türkiye’de Kadın Tarihi Öğretimi Üzerine Akademik Çalışmalar (1995–2025)

Giriş

Türkiye’de kadın tarihinin eğitim ve öğretimine ilişkin son 30 yılda çok sayıda akademik çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar; Osmanlı dönemindeki kızlara tarih eğitimi çabalarından başlayarak Cumhuriyet dönemi tarih müfredatında kadınların yeri, tarih ders kitaplarında kadın imgesi ve kadın haklarının öğretimi gibi geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Aşağıda, bu alandaki başlıca akademik makaleler, kitaplar, kitap bölümleri ve özel projeler; başlık, yazar, yıl, yayın türü, yayın yeri ve içerik özeti bilgileriyle birlikte sunulmuştur.

Osmanlı Dönemi ve Kızlar için Tarih Eğitimi

- **“Osmanlı Devleti’nde Kadınlara Yönelik Tarih Öğretimi Çabaları ve Ali Seydi Bey’in Kızlara Mahsûs Târîh-i Osmânî Adlı Eseri”** – Ümüt Akagündüz & İsmail Güven. 2009 (Makale, OTAM dergisi). Bu hakemli makale, Osmanlı İmparatorluğu’nda kızlara yönelik tarih eğitimi girişimlerini incelemektedir. Özellikle 1917’de Ali Seydi Bey tarafından kız öğrenciler için yazılmış *Kızlara Mahsûs Târîh-i Osmânî* ders kitabı, tarih eğitimi ve kadın eğitimi bağlamında analiz edilmiştir. Tanzimat sonrası modernleşme ile kız okullarının açılmaya başlaması ve II. Meşrutiyet döneminde kadın merkezli eğitim kurumlarının yaygınlaşması arka planında, söz konusu ders kitabının içeriği ve önemi değerlendirilmiştir. Makale, *Kızlara Mahsûs Târîh-i Osmânî*’nin kronolojik bir Osmanlı tarihi özeti sunduğunu ve kadınlar için yazılmış ilk tarih kitaplarından biri olduğunu belirtir. Yazarlar, Ali Seydi Bey’in vatansever nesiller yetiştirmede annelerin rolüne dikkat çektiğini, bu nedenle kadınların geçmişi çok iyi bilmeleri gerektiğini vurguladığını ortaya koymaktadır ¹ ². Bu çalışma, Osmanlı’dan Cumhuriyet’e kadınların tarih eğitimindeki yerine ışık tutan öncü bir araştırmadır.

Erken Cumhuriyet Dönemi ve Ders Kitaplarında Kadın

- **“Cumhuriyet’in İlk Yıllarından Bugünlere Ders Kitaplarında Kadınlık ve Erkeklik Kurguları”** – Tuba Kancı. 2008 (Kitap Bölümü, *Cinsiyet Halleri: Türkiye’de Toplumsal Cinsiyetin Kesişim Alanları*, ed. N. Mutluer, Varlık Yay.). Bu akademik kitap bölümü, Türkiye’de Cumhuriyet’in ilk döneminden günümüze kadar geçen süreçte ders kitaplarında kadınlık ve erkeklik rollerinin nasıl kurgulandığını incelemektedir. Yazar, farklı dönemlere ait ders kitaplarını tarayarak toplumsal cinsiyet temsillerindeki değişimleri ortaya koymuştur. Çalışmada, erken Cumhuriyet yıllarında (1920’ler–1940’lar) ders kitaplarında *“modern Cumhuriyet kadını”* imajının öne çıkarıldığı; kadınlara yeni nesli yetiştirme ve toplumsal değişimin taşıyıcısı olma rolünün yüklendiği belirtilmiştir ³. 1945 sonrasında ise müfredat ve kitaplardaki kadın temsiliinde geleneksel aile içi rollerin tekrar ağırlık kazandığı, kadınların giderek *aile hizmetkârı* konumunda tasvir edildiği ifade edilmektedir. Kancı’nın çalışması, ders kitaplarının resmi ideoloji ve toplumsal cinsiyet politikaları doğrultusunda kadın ve erkek rollerini dönüştürdüğünü tarihsel perspektifle ortaya koyan önemli bir kaynaktır.

- **“Tarih Ders Kitaplarında Kadın (1931-1949)” – Serap Ören & Tuğba Belenli.** 2024 (Makale, *Premium e-Journal of Social Sciences*, Cilt 8, Sayı 48). Bu hakemli makale, erken Cumhuriyet dönemindeki (1931-49) ortaöğretim tarih ders kitaplarında kadının temsilini analiz etmektedir. Araştırma, Atatürk dönemi tarih ders kitaplarının içeriklerini çözümleyerek yeni rejimin kadınlara biçtiği rolü incelemiştir. Sonuçlar, Cumhuriyet’in kuruluşuyla birlikte kadınların ders kitaplarında *“Cumhuriyet kadını”* olarak idealize edildiğini; modern, eğitilmiş, hak sahibi bireyler şeklinde konumlandırıldığını göstermektedir. Makalenin özetinde belirtildiği üzere, genç Cumhuriyet’in amaçlarını aşılama en önemli rol kadınlara verilmiş; kadınlardan, kurgulanan bu ideal doğrultusunda kendilerini yetiştirip topluma örnek olmaları ve yeni nesli yetiştirmeleri beklenmiştir ⁴. Çalışma ayrıca 1930’ların ders kitaplarında kadınların, *“vatanın annesi”*, eğitimci ve fedakâr savaşçı kimlikleriyle anıldığını vurgular. Ören ve Belenli’nin tarihsel ders kitabı analizi, Cumhuriyet’in ilk on yıllarında kadın tarihinin öğretimine ilişkin önemli bir değerlendirme sunmaktadır.

Güncel Tarih Ders Kitaplarında Kadın Tarihinin Yeri

- **“The Place of Women History in the Current History Textbooks in Turkey” – Mehmet Alpargu & Hülya Çelik.** 2016 (Makale, *International Online Journal of Educational Sciences (IOJES)*, 8(2), 131-144). Bu hakemli makale, günümüz (2010’lar) ortaöğretim tarih ders kitaplarında kadın tarihinin ne ölçüde yer aldığına dair bir durum analizi sunmaktadır. Nitel bir vaka incelemesi yöntemiyle 9, 10, 11. sınıf tarih kitapları ile T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük kitabı taranmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, **kadın tarihinine ayrılan içerik oldukça sınırlıdır**; kadınlar tarih kitaplarında görünür olsa da bu görünürlük oranı yeterli bulunmamıştır ⁵ ⁶. Özellikle kadınlar en çok *anne* ve *eş* rolleriyle temsil edilmekte, nadiren de olsa bazı kitaplarda *savaşçı*, *devlet yöneticisi* kadın figürlerine değinilmektedir. İncelenen ders kitaplarında kadınlar ayrıca *yazar*, *sanatçı*, *sporcu*, *hemşire* gibi rollerle anılırken, **ekonomi alanındaki katkılarına neredeyse hiç yer verilmediği** tespit edilmiştir ⁷. Yazarlar, kadın tarihinin ders kitaplarında oldukça sınırlı kaldığını, tarihsel olayların büyük ölçüde erkek aktörler üzerinden anlatıldığını vurgulayarak ders kitaplarında kadınların rollerinin çeşitlendirilmesi gerektiğini önermektedir.
- **“Tarihî Süreçte Türk Kadını İmgesinin Sosyal Bilgiler Güncel Ders Kitaplarına Yansımaları” – Hülya Çelik.** 2016 (Makale, *Turkish History Education Journal* (Türk Tarih Eğitimi Dergisi), 5(1), 263-279). Bu hakemli makale, halen okutulmakta olan ortaokul Sosyal Bilgiler ders kitaplarında Türk kadınının tarih içerisindeki konumunun ve toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl sunulduğunu irdelemektedir. Yazar, üç farklı 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabını belge tarama yöntemiyle analiz etmiştir. Sonuçlara göre ders kitapları, **Türk tarihinde kadının konumunu dönemlere göre farklı vurgularla işlemektedir**: İlk Türk devletlerinde kadınla ilgili anlatılarda *erkeklerle eşitlik* vurgusu öne çıkarken, İslamiyet’in kabulüyle birlikte kadınların daha çok ev ve çocuk yetiştirme rolüyle anıldığı görülmüştür ⁸. Osmanlı’nın son dönemine ilişkin kitaplarda kadın haklarındaki gelişmelere değinilmiş; Milli Mücadele’de Türk kadınının fedakârlığı ve savaşçı yönü belirgin biçimde vurgulanmıştır ⁹. Cumhuriyet dönemine gelindiğinde ise kadınların eğitim, hukuk, sosyal yaşam ve siyasi hakları kazanarak *erkeklerle eşit hale geldiği* söyleminin ders kitaplarında ön plana çıkarıldığı tespit edilmiştir ¹⁰. Ayrıca kitaplar, ilk Türk devletlerinde **hakan eşi (hatun)**, İslami dönemde **vakıf kuran valide sultan, padişah eşi, annelik**, Osmanlı’nın sonlarında **ebe, öğretmen, memur, yazar, işçi, parti üyesi**, Milli Mücadele’de **cephede savaşçı**, Cumhuriyet’te ise en çok **milletvekili** gibi kadın rollerine yer vermektedir ¹¹. Çelik’in çalışması, güncel ders kitaplarının kadın tarihini nasıl çerçevellediğine dair kapsamlı bir bakış sunarak müfredattaki güçlü ve zayıf yönleri dikkat çekmektedir.

- **“Sosyal bilgiler ders kitaplarında kadın bilim insanlarının temsili” – Ebru Demircioğlu & M. Tahir Özalp.** 2023 (Makale, *Educational Academic Research Journal*, Sayı 47, s.80-92). Bu makale, ortaokul Sosyal Bilgiler ders kitaplarında kadın bilim insanlarına ne ölçüde ve nasıl yer verildiğini inceleyen güncel bir çalışmadır. Araştırmada Türkiye’de okutulan çeşitli sosyal bilgiler kitapları taranarak, içerikte adı geçen kadın bilim insanları ve bunların sunuluş biçimleri değerlendirilmiştir. Sonuçlar, incelenen ders kitaplarında bilim tarihine katkı sunan kadın figürlerin sayıca çok az olduğunu göstermektedir. Mevcut birkaç örnekte ise kadın bilim insanlarının başarılarının çoğunlukla yüzeysel biçimde aktarıldığı ya da erkek meslektaşlarının gölgesinde verildiği tespit edilmiştir. Yazarlar, toplumsal cinsiyet eşitliği bilincinin gelişimi için ders kitaplarında Marie Curie, İslam dünyasında kadın bilginler gibi tarihsel öneme sahip kadın bilim insanlarına daha görünür ve ayrıntılı biçimde yer verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Bu çalışma, spesifik bir konu alanı üzerinden de olsa kadın tarihinin ders içeriklerine entegrasyonu konusundaki eksiklikleri gözler önüne sermektedir.
- **“Sosyal bilgiler ders kitaplarında toplumsal cinsiyetin temsili: İstanbul Sözleşmesi öncesi ve sonrası” – Z. C. Erbuyurucu & L. Deniz.** 2024 (Makale, *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 896-928). Bu yeni tarihli makalede, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden 2010’lar sosyal bilgiler ders kitapları incelenmiş; 2011’de imzalanan İstanbul Sözleşmesi öncesi ve sonrasındaki kitapların karşılaştırması yapılmıştır. Araştırmacılar, toplumsal cinsiyet temsillerinde herhangi bir iyileşme olup olmadığını tespit etmeyi amaçlamışlardır. İnceleme sonucunda, İstanbul Sözleşmesi sonrası hazırlanan ders kitaplarında kadının temsiline yönelik bazı olumlu adımlar bulunsa da genel olarak kitapların hala *erkek odaklı bir bakış açısı* taşıdığı, kadınların çoğunlukla görünmez ya da ikincil rolde kaldığı belirlenmiştir. Çalışma, müfredat geliştiricilerine ve ders kitabı yazarlarına toplumsal cinsiyet eşitliği duyarlılığının artırılması yönünde öneriler sunmaktadır. Bu makale, eğitimde toplumsal cinsiyet konusunun güncel politika ve toplum sözleşmeleriyle ilişkisini ortaya koyması bakımından önemli bir yere sahiptir.

(Not: Yukarıdaki iki çalışma, kadın tarihinin öğretimi bağlamında ders kitaplarındaki temsil sorunlarını ele alan güncel araştırmalardır. Özellikle 2023 ve 2024 yıllarına ait bu makaleler, alanın son dönemde de aktif bir inceleme konusu olduğunu göstermektedir.)

Kadın Tarihi Öğretiminde Yöntem ve Materyal Çalışmaları

- **“I Invite You To Put Yourselves In Our Shoes And Think”: A Study Of Historical Empathy On The Teaching Of Women’s Rights – Hülya Karaçalı Taze & Gülçin Dilek.** 2018 (Makale, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(5), 1737-1750). Bu hakemli eğitim makalesi, sosyal bilgiler dersinde kadın hakları konusunun **tarihsel empati** yöntemiyle öğretilmesine dair bir çalışmadır. 6. sınıf düzeyinde 82 öğrenciyle yürütülen araştırmada, öğrenciler kadınların tarihsel deneyimlerini yansıtan belgeler ve etkinlik formları ile çalışmışlardır. **Amaç, öğrencilerde geçmişteki kadın hakları mücadelesine dair empati kurarak farkındalık geliştirmektir.** Nitel durum çalışmasıyla elde edilen bulgular, **kadınların seslerini içeren tarihsel materyallerle çalışan öğrencilerin, kadın hakları tarihine yönelik farkındalık geliştirdiklerini ve tarihsel empati becerilerini kullanarak bu mücadele tarihini benimsediklerini** göstermektedir¹². Bu çalışma, kadın hakları konusunun soyut bir bilgi olarak değil, duygudaşlık kurularak daha derin öğrenilebileceğini ortaya koymaktadır. Yazarlar, tarih derslerinde kadın odaklı bir bakış açısı kazandırmanın, öğrencilerin geçmişi daha kapsayıcı anlamaları açısından önemine dikkat çekmektedir.

- **“Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Bir Sosyal Bilgiler Ünitesi Tasarımı ve Öğretimi” – Hülya Karaçalı Taze & Bülent Aksoy.** 2019 (Makale, *Turkish Studies – Educational Sciences*, 14(3), 647-669). Bu çalışma, 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersindeki “İpek Yolunda Türkler” ünitesinin toplumsal cinsiyet bakış açısıyla yeniden tasarlanıp uygulanmasını ele alan deneysel bir araştırmadır. Araştırmacılar, bir ortaokulda **öğrencilerin tarihsel anlatılarda kadın aktörleri en az erkekler kadar görünür kılan** bir öğretim ünitesi planlamış ve 59 öğrenciyle ön test-son test kontrol gruplu bir deney yürütmüştür. Ünite kapsamında kadınların da aktif rol aldığı zengin tarihsel içerikler ve etkinlikler kullanılmıştır. Sonuçlar, **öğrencilerin geleneksel olarak “eril” kabul edilen savaşıma, ülke yönetme, spor yapma, ticaretle uğraşıma gibi işleri kadınların da yapabileceğine dair algı geliştirdiklerini** ortaya koymuştur ¹³ ¹⁴ . Deney sonrası yapılan ölçümlerde, kadınların tarihsel süreçteki katkılarına dair farkındalığın ve toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışının öğrenciler arasında belirgin biçimde arttığı gözlemlenmiştir. Bu makale, **müfredat ve ders kitaplarının kadınları daha görünür kılacak şekilde yeniden düzenlenebileceğine** ve bunun öğrencilerin zihniyetinde olumlu değişim yaratacağına dair somut kanıt sunması bakımından dikkat çekicidir ¹⁵ .
- **“Tarih ders kitaplarında kadın hatıratlarının kullanılması” – Meliha Köse.** 2016 (Makale, *Tarih Okulu Dergisi*, 9(26), 595-617). Bu hakemli makalede, tarih öğretiminde **kadınlara ait hatıratların (anıların)** kullanımının kadın tarihini görünür kılmadaki potansiyeli incelenmiştir. Yazar, literatürdeki iki boşluğu doldurmak üzere hem Türk kadın yazarların kaleme aldığı tarihsel hatıratları derlemiş hem de bu hatıratların derslerde nasıl kullanılabileceğine dair çalışmaları gözden geçirmiştir. İçerik analizi yöntemiyle yapılan inceleme sonucunda, **kadınların kendi kalemlerinden çıkan anıların tarih ders kitaplarındaki pek çok konuyu aydınlatıcı nitelikte olduğu** saptanmıştır ¹⁶ ¹⁷ . Makale, kadın hatıralarının derslerde birincil kaynak olarak kullanımının öğrencilerin tarihe bakışını zenginleştireceğini ve kadın tarihinin müfredata entegrasyonunda önemli bir araç olacağını vurgular ¹⁸ ¹⁹ . Özellikle Osmanlı tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ünitelerinde, Halide Edib Adivar, Fatma Aliye, Hatıra-yı Üryan gibi kadınlara ait hatıratların ilgili konulara dahil edilmesinin mümkün ve yararlı olduğu belirtilmiştir. Yazar, kadın hatıratlarının erkeklere ait hatıratlar ve diğer kaynaklarla birlikte karşılaştırmalı sunulmasını ve böylece öğrencilerin çok yönlü bir tarihsel perspektif kazanmalarını önermektedir ²⁰ . Bu çalışma, kadın tarihini somut sınıf materyallerine dönüştürme konusunda değerli bir rehber niteliğindedir.
- **“20. Yüzyılda Türkiye’de Kadın Konusunun Tarih Derslerinde Öğretimine Yönelik Bir Değerlendirme: Türk Kadınlar Birliği ve Faaliyetleri” – Tuğba Belenli & Ayten Kiriş Avaroğulları.** 2017 (Makale, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 287-310). Bu hakemli makale, Türkiye’de 20. yüzyıl tarih konularının öğretimi içinde “*kadın konusu*”nun ele alınışını değerlendirerek, özellikle **Türk Kadınlar Birliği’nin** tarih derslerinde işlenmesi gerekliliğine dikkat çekmektedir. 1924’te kurulup 1935’te kapatılan, 1949’da yeniden faaliyete geçen Türk Kadınlar Birliği, Cumhuriyet tarihindeki ilk kadın hakları örgütü olarak ele alınmıştır. Yazarlar, tarih derslerinde 20. yüzyıl Türkiye tarihi işlenirken bu örgütün ve gerçekleştirdiği kadın hakları mücadelesinin göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgular. Makalede arşiv belgeleri ve dönemin gazetelerinden yararlanılarak Birliğin faaliyetleri özetlenmiş ve bunların müfredata dâhil edilmesi yönünde öneriler sunulmuştur ²¹ ²² . **Türk Kadınlar Birliği’nin tarih derslerinde konu edilmesinin, öğrencilere tarihin sadece erkeklerin değil tüm insanların faaliyetlerinin bütünü olduğunu fark ettireceği** özellikle vurgulanmaktadır ²³ . Ayrıca, bu tür içeriklerin işlenmesinin kadın öğrenciler için rol model olabilecek tarihsel figürleri tanıma fırsatı yaratacağı belirtilmiştir. Çalışma, kadın tarihinin müfredata entegrasyonu konusunda somut bir örnek ve öneri sunmakta olup tarih eğitimi alanındaki önemli bir boşluğu doldurmaya yöneliktir.

Kadın Tarihi İle İlgili Akademik Kitap ve Projeler

• **_Tarih Öğretiminde Kadın İmajının Yeniden İnşası_ – Meliha Köse.** 2015 (Kitap, Birleşik Yayınevi, 253 sayfa). Bu akademik kitap, tarih eğitiminde kadın imgesinin nasıl yapılandırıldığını ve yeniden inşa edilebileceğini kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Yazarın doktora tezine dayanan eser, hem teorik bir çerçeve çizmekte hem de uygulamalı araştırma bulguları sunmaktadır. Köse, geleneksel tarih yazımında kadının uzun süre “*kayıp*” ya da *ihmal edilmiş* bir özne olduğunu, ancak feminist tarihçilik ve toplumsal cinsiyet çalışmaları sayesinde **kadın tarihinin insanlık tarihinin eksik kalan bir parçasını tamamlamak üzere ivme kazandığını** ifade etmektedir ²⁴. Kitapta, tarih derslerinde kadın imajının mevcut durumu araştırılmış; öğrencilerin ve öğretmenlerin algıları anket ve görüşmelerle ölçülmüştür. Elde edilen bulgular, ders kitaplarında kadınların çoğunlukla klişe ve ikincil rollerde yer aldığını, bu imajın öğrenciler tarafından da büyük ölçüde içselleştirildiğini göstermiştir. Köse, tarih öğretiminde kadın imajını yeniden inşa etmek için müfredatta çok boyutlu değişimlerin gerektiğini savunur. Önerileri arasında, **kadınların tarihsel süreçteki çok yönlü katkılarını vurgulayan içeriklerin müfredata eklenmesi, ders kitaplarının dil ve görseller açısından cinsiyetçi öğelerden arındırılması,** ve öğretmen eğitiminde toplumsal cinsiyet duyarlılığı konularının yer alması bulunmaktadır. Eserde kadın tarihine dair çalışmaların aslında “*insanlık tarihi*” oluşturma çabasının bir parçası olduğu belirtilerek, kadın imajının düzeltilmesinin tarih eğitiminde daha kapsayıcı ve gerçekçi bir anlayış yaratacağı sonucuna varılmıştır.

• **“Kadınlar da Oradaydı” Projesi (2020–2022) – Erdal Aslan ve Proje Ekibi (Sinop Üniv. & Dokuz Eylül Üniv.)** – (TÜBİTAK 1003 Projesi, çıktıları 2022’de yayımlandı). *Kadınlar da Oradaydı*, Türkiye’de tarih eğitiminde kadınları görünür kılmayı amaçlayan, TÜBİTAK tarafından desteklenmiş kapsamlı bir projedir ²⁵ ²⁶. 15 Nisan 2020’de başlayan proje, Sinop Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi iş birliğiyle yürütülen iki alt projeden oluşmuştur. Bu proje kapsamında **1839’dan 1940’a uzanan süreçte Osmanlı ve Milli Mücadele tarihinin “olağanüstü kadınları”**nın yaşam öykülerine dayalı zengin öğretim materyalleri geliştirilmiştir ²⁷ ²⁸. Üretilen materyaller arasında 5 resimli öykü, 5 çizgi roman, 2 biyografi kitabı, 10 animasyon, 16 video, 3 oyun, 10 infografik poster, 6 çalışma kitabı, 6 müzik klibi ve 9 etkinlik kitapçığı bulunmaktadır ²⁹. Tüm bu içerikler proje web sitesi (kadinlardaoradaydi.com) ve ilgili YouTube kanalı üzerinden öğretmen ve öğrencilerin erişimine sunulmuştur ³⁰. Proje ekibi, geliştirilen dijital hikâyelerin ve materyallerin ortaokul ve lise düzeyinde pilot sınıf uygulamalarını gerçekleştirmiş; Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğü iş birliğiyle öğretmen ve öğrenci geri bildirimlerini toplamıştır ³¹. Alınan geribildirimler doğrultusunda iyileştirilen içerikler nihai olarak paylaşılmıştır. **Proje, tarih eğitiminde uzun süre ihmal edilmiş olan Türk kadınlarının öncü rollerini hatırlatmayı ve hak ettikleri yeri almalarına katkıda bulunmayı** hedeflemiştir ³². Örneğin, Osmanlı’nın ilk kadın fotoğrafçısı Naciye Hanım, ilk kadın ressamlardan Mihri Müşfik, Kurtuluş Savaşı kahramanlarından Nezahat Onbaşı, Şerife Bacı gibi pek çok “*kadın da tarihte oradaydı*” diyerek vurgulanmıştır. *Kadınlar da Oradaydı* projesi, kadın tarihini somut materyaller aracılığıyla sınıf ortamına taşıyan yenilikçi bir girişim olarak literatürde dikkat çekmektedir. Proje çıktıları, araştırmacılar tarafından 2022 yılında *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi* (ÇTTAD) özel sayısında tanıtılmıştır ³³ ³⁴.

Sonuç

Son otuz yıllık dönem, Türkiye’de kadın tarihi öğretimi alanında bilinç ve ilginin belirgin şekilde arttığı bir dönem olmuştur. Yukarıda listelenen çalışmalar, **kadınların tarih müfredatındaki görünürlüğünü artırmak, kadın odaklı içeriği ders kitaplarına entegre etmek ve tarih öğretiminde toplumsal cinsiyet**

eşitliği bakış açısını yaygınlaştırmak amacıyla farklı açılardan katkı sunmaktadır. Akademik makaleler ve tezlerden, kitap ve projelere uzanan bu literatür, tarih eğitimcilerine müfredat geliştirme, ders kitabı yazımı ve sınıf içi uygulamalar konusunda zengin fikirler ve veriler sağlamıştır. Genel olarak bu çalışmalar, kadın tarihinin ayrı bir niş konu değil, tarih eğitiminin ayrılmaz bir parçası olması gerektiği yönünde ortak bir mesaj vermektedir. Böylece, tarih derslerinde kadınların da “*orada olduğunu*” gösteren kapsayıcı bir yaklaşımın, öğrencilerin geçmişi daha bütüncül ve eşitlikçi bir anlayışla kavramalarına hizmet edeceği vurgulanmaktadır.

1 2 Ana Sayfa

<https://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/lookAtPublications/paperDetail.xhtml?uId=16029&>

3 4 Tarih Ders Kitaplarında Kadın (1931-1949) | Premium e-Journal of Social Sciences (PEJOSS)

<https://pejoss.com/index.php/pub/article/view/611>

5 6 7 (PDF) The Place of Women History in the Current History Textbooks in Turkey

https://www.researchgate.net/publication/298912350_The_Place_of_Women_History_in_the_Current_History_Textbooks_in_Turkey

8 9 10 11 Turkish History Education Journal » Makale » TARİHİ SÜREÇTE TÜRK KADINI İMGESİNİN SOSYAL BİLGİLER GÜNCEL DERS KİTAPLARINA YANSIMALARI

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tuhed/issue/26593/279921>

12 Kastamonu Eğitim Dergisi » Makale » “Kendinizi Bizim Yerimize Koyup Düşünmenizi İstiyorum”: Kadın Haklarının Öğretimi Üzerine Bir Tarihsel Empati Çalışması

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/39025/457354>

13 14 15 Turkish Studies-Educational Sciences

https://turkishstudies.net/education?mod=makale_tr_ozet&makale_id=22696

16 17 18 19 20 (PDF) KADIN HATIRATLARININ TARİH ÖĞRETİMİNDE KULLANILMASI

<https://www.academia.edu/33345370/>

KADIN_HATIRATLARININ_TAR%C4%B0H_%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%C4%B0NDE_KULLANILMASI

21 22 23 dergipark.org.tr

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/403952>

24 Tarih Öğretiminde Kadın İmajının Yeniden İnşası : Meliha Köse: Amazon.com.tr: Kitap

<https://www.amazon.com.tr/Tarih-%C3%96%C4%9Fretiminde-%C4%B0maj%C4%B1n%C4%B1n-Yeniden-%C4%B0n%C5%9Fas%C4%B1/dp/605473380X>

25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 dergipark.org.tr

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2933984>